

DE CP PINARET A UNITATS DOCENTS ADSCRITES A CENTRES DE MENORS: UN PAS MÉS CAP A LA REINSERCIÓ ESCOLAR

Autora: Núria López Roca
Correu electrònic: martinnuria@ono.com

La present comunicació descriu un projecte nou que es va iniciar fa tres cursos escolars com a resultat d'un conveni entre D.G de Menors i DG d'Ordenació i Innovació educativa. Dins el llarg i complex procés de la integració escolar s'han anat donant uns fets importants que han significat passos cap endavant en el llarg camí de la educació de les noves generacions: la inclusió dels alumnes de n.e.e., els nous programes i projectes de caire comprensiu, ajuts i suports tècnics a tots els centres escolars ,... o la reconversió d'un CP dins un centre d'internament en una unitat externa docent. Aquest ha estat el nostre projecte, un projecte interessant que ens agradaria poder compartir amb tot vosaltres.

Així com la integració d'al·lots amb discapacitats psíquiques, físiques o sensorials a centres ordinaris, ha estat una fita significativa en el camí de la inclusió escolar; la reconversió d'un CP dins un centre de reforma en una unitat externa docent ha suposat un avanç important dins la trajectòria de la reinserció escolar d'al·lots amb problemes judicials i inadaptats social i escolarment. Al·lots que fins el moment havien estat absents del circuit escolar ordinari.

Durant el curs 99/00 l'antic centre de menors Sagrada Família es va convertir en un projecte de Centre de Dia a l'abast d'al·lots en Llibertat vigilada i amb un absentisme crònic considerable, així com per al·lots catalogats de risc com a mesura de prevenció. Havia al·lots que prematurament havia sortit del sistema escolar, i a més, conseqüència de "formar-se al carrer" havien començat a tenir problemes judicials. Encara no s'havia sabut donar una resposta a aquesta necessitat i havia poques alternatives de suport pel que fa a l'àmbit escolar. Aquesta necessitat va ser analitzada i valorada i es començà a fer una tasca conjunta entre la D.G de Menors de la Conselleria de Benestar Social i la DG d'Innovació i Ordenació Educativa de la Conselleria d'Educació.

Com a passa prioritària va ser crear un marc teòric al projecte pilot que volíem posar en marxa. Un marc teòric basat en la inclusió i normalització escolar, on l'objectiu prioritari era la reinserció d'aquells al·lots que havien sortit del sistema escolar ordinari de manera primerenca. S'establiren contactes amb la DG d'Innovació i amb diferents IES de la illa per poder començar a delinear el camí de retorn a tots els al·lots que en aquell moment estaven en el nostre centre. Alumnes que per reiterades expulsions, absentisme, o inserció il·legal en el món laboral ja no assistien a les aules. L'experiència va ser interessant i s'aconseguí la matriculació administrativa i real de 20 al·lots al llarg del curs escolar. També iniciàrem el procés de reinserció en aquells casos que la seva edat estava a la franja d'escolaritat obligatòria i es deixà tot administrativament i didàcticament preparat per l'inici del nou curs.

Al maig del 2.000 amb l'aprovació de la Nova Llei Penal Juvenil (Ll 5/2.000) va sorgir la necessitat de la creació d'un centre socioeducatiu que acollís la mesura de internament en règim semiobert i obert. En aquells moments no havia un centre disponible per poder acollir totes les mesures marcades a la nova llei. El centre escollit va ser Sagrada Família i a l'octubre del 2.000 va ser inaugurat com Centre Socio Educatiu "Es Fusteret" on es va ubicar una aula escolar, denominada com **unitat externa docent**, que partiria del model de feina implantada durant el curs escolar passat al Centre de Dia, és a dir, una línia d'intervenció integradora, normalitzadora i basada en una reinserció escolar real i adient. A partir d'ençà i fruit d'un conveni entre les dues D.G esmentades, el CP Pinaret es va reconvertir en dues unitats docents externes, de similar línia organitzativa a la del Centre Fusteret. En aquest moment administrativament ja s'havia obert una porta de retorn per tots els alumnes que per diversos motius la seva situació judicial els impedia estar al seu context escolar natural.

Tant el projecte ideat pel centre de Dia Sagrada Família com el delineat pel centre Fusteret va ser fruit d'una reflexió contínua basada en la pràctica de cada dia. El fet que hagi estat la mateixa persona la que ha anat figurant el projecte durant aquests darrers cursos escolars ha ajudat que s'hagi mantingut la mateixa línia dins un procés d'evolució cap a un camí normalitzador i inclusiu. En tot moment es va intentar treballar de manera conjunta amb les professionals del Centre Pinaret, per tal d'establir una mateixa línia de feina coherent amb les directrius marcades des de ambdues DG., aquestes tres unitats docents només tenien sentit amb una filosofia basada amb els principis que anirem desenvolupant .

PROJECTE ESCOLAR DEL CENTRE SOCIOEDUCATIU "ES FUSTERET"

El nostre centre és un centre urbà situat prop del mercat Pere Garau. És un edifici de dimensions petites organitzat per un màxim de 8 places. Al·lots/es d'edats compreses entre 14 i 16 anys (malgrat que per necessitat por acollir a majors de 16 anys) amb una mesura judicial d'internament (amb sentència ferma o en situació de cautelar) en règim obert o semiobert sense problemes greus de consum de tòxics.

Cal aclarir que la mesura d'internament en règim obert o semiobert significa que tenen la possibilitat, després d'un primer període d'observació i adaptació, de treballar tot el tema de reinserció social i conseqüentment escolar. Això implica treballar aquest procés des d'un primer.

PERFIL DEL NOSTRE PROJECTE:

El nostre projecte escolar és una part més del projecte educatiu de centre on es troba ubicada la nostra aula. Resumeix la part més connectada amb el currículum prescriptiu, no només pel que fa a objectius o continguts sinó que també tot allò relacionat amb metodologies, organització, estructuració,... Aquest projecte inicia el seu desenvolupament en el marc físic de la unitat docent però s'haurà de continuar al centre de referència de cada un dels alumnes.

Quan es va començar a delinear les bases del projecte partírem de principis com normalització, sectorització i integració (que no són més que el principis que marca la nostra llei educativa vigent en aquest moment) ja que el nostre objectiu final és sempre la reinserció escolar o laboral en funció de l'edat, capacitat, necessitats i interessos.

Hem intentat sempre treballar a les condicions i entorn el més normalitzat possible i la situació escolar a nivell administratiu dels alumnes internats al nostre centre havia de ser la de qualsevol altre. És a dir, tots els alumnes internats per una mesura judicial havien d'estar matriculats a un centre escolar ordinari (IES, o Centre Concertat) de zona (en funció del seu domicili familiar, tal i com marca el principi de sectorització) . Es compartiria el projecte educatiu individualitzat (PEI) de l'alumne entre ambdós centres; sempre partint de les directrius bàsiques (tant didàctiques com a curriculars) del seu IES de referència, ja que el retorn a aquest centre ha estat el objectiu final i prioritari de tots el projecte educatius individualitzats.

COORDINACIONS ENTRE LES DIFERENTS INSTITUCIONS I PROFESSIONALS.

Per que el procés de retorn sigui real, coherent i positiu necessitem que es vagin donar una sèrie d'etapes i a cada una d'elles és imprescindible la participació de totes les institucions implicades.

a) Amb el centre escolar (IES o CC) de referència:

Tal i com hem avançat si partim de la idea de què cada alumne ha d'estar matriculat a un IES o a un CC i que les programacions del seu grup-classe de referència serà el punt de partida del seu PEI.

Conseqüentment s'han de donar una sèrie de reunions a cada un dels centres escolars per tal de elaborar i reajustar el projecte de cada un dels alumnes. Acords que s'han de donar entre les dues institucions:

1. Mantenir l'assistència al nostre centre com a assistència real i no com un cas d'absentisme. Han de tenir clar que ells són els responsables de l'alumne, encara que circumstancialment ara per ara es troba físicament situat a una aula fora del seu centre, és un alumne més i com a tal són responsables del seu procés escolar.
2. Delinear d'una manera conjunta el PEI de l'alumne.
3. Elaborar un calendari de reunions o contactes telefònics i/o via fax per tal de mantenir una coordinació real i un intercanvi d'informació de manera contínua.
- 4 Fer una avaluació final el més objectiva possible i intentar poder donar la validesa que mereix.

- 5 Treballar amb temps tot el tema de la reinserció escolar. Els nostres alumnes o bé durant el seu internament o bé un pic finalitzada la seva mesura judicial retornarà al seu entorn socio-familiar i conseqüentment al seu entorn escolar. S'ha de preveure tot el procés de reinserció: tant a nivell burocràtic com d'adaptació a la seva nova situació escolar.

b) Conselleria d'Educació

És necessari mantenir contactes regulars amb una representant de la Direcció General d'Innovació Educativa per tractar temes com:

- *Escolarització i situació legal dels alumnes.
- *Relació amb els centres de referència.
- *Anàlisi de la via d'elaboració dels PEI i formes d'avaluació.
- *Homologació de qualificacions finals
- *Assessorament o suport en el procés de reinserció.

OBJECTIUS GENERALS DEL PROJECTE:

a) *Cap al propi alumne:*

- Atendre a les NEE de cada un dels alumnes procurant un desenvolupament màxim de les seves potencialitats.
- Augmentar la competència individual i social(fomentar les conductes prosocials).
- Desenvolupar tot l'àmbit d'autonomia i autocontrol.
- Desenvolupar el pensament cognitiu.
- Potenciar el sentit de la responsabilitat.
- Optimitzar les seves habilitats socials.
- Fer descobrir a l'alumne una perspectiva de futur que faciliti la seva adaptació
- Adquirir una actitud positiva cap a la feina i/o món escolar
- Aprendre a fer feina amb altres persones: col·laborar, ajudar i compartir.
- PREPARAR-LO PER LA SEVA REINSERCIÓ ESCOLAR I/O LABORAL.

b) *En relació al tema de coordinació interinstitucional:*

- *Mantenir contactes regulars amb els diferents centres escolars implicats en el projecte per tal de mantenir el vincle escolar de l'alumne amb el seu centre de referència.
- *Homologar l'avaluació que s'anirà fent al centre
- *Treballar la reinserció als seus instituts des d'un primer moment.
- *Estudiar les alternatives escolars o laborals. Decisió serà compartida amb el seu centre escolar i la seva família.

*Aprofitar tots els recursos que ens poden oferir altres institucions, per tal d'iniciar el procés de retorn socio-escolar el més aviat i real possible.

DISTRIBUCIÓ D'ESPAI I HORARI:

El desenvolupament d'aquest programa es va delinear que fos durant la franja horària destinada a l'aula, **de 9 a 13.00 hores**; on s'anirien desenvolupant les diferents assignatures i/o àmbits : inclosos les de caire tecnològic, o ed. Física. Es desenvoluparien els objectius i/o continguts reflectits a les programacions i als PEIs de cada un dels nostres alumnes a partir de diferents tallers i projectes organitzats a l'aula escolar, als tallers tecnològics i a l'espai esportiu

RECURSOS HUMANS I MATERIALS:

La part del projecte escolar desenvolupat dins l'aula serà conduït i treballat per una mestra de la Conselleria d'Educació en comissió de serveis amb el suport d'un educador del centre . En funció dels torns i del personal educatiu dotat s'aniran desenvolupant activitats compartides amb la mestra. La mestra també compta amb el suport de l'equip directiu i tècnic del centre. El programa escolar és un aspecte més de tot el projecte de centre i no un apèndix , per tant és necessària una coordinació continua amb tot l'equip de professionals.

ELS PEIs (Projectes educatius Individualitzats) : ELABORACIÓ I AVALUACIÓ.

Tal i com hem anat comentant per cada al·lot s'elaborarà un PEI, on un dels seus apartats serà l'aspecte escolar o de formació laboral (en funció d'edat, interessos, necessitats,...). L'apartat on es reflectiren els objectius pel que fa a l'àmbit escolar serà tasca de la mestra i responsable de programa. En aquest es reflectiran la conjugació del seu NCC i dels objectius mínims de les programacions del seu grup-classe de referència (en el seu defecte el PCC del centre).

L'avaluació serà contínua i formativa. A partir de les reunions d'equip setmanal s'anirà avaluant el procés de cada un dels al·lots, el seu PEI serà el punt de referència i anirem reajustant-lo, tractant de donar la resposta més adequada a cada un dels casos. S'utilitzaran eines com proves escrites, graelles d'observació, graelles d'enregistrament de conducta,...

Pel que fa a l'avaluació del currículum haurà de fer-se al centre (si no s'ha iniciat el retorn) a partir dels criteris prèviament pactats entre el centre i el seu IES de referència. La mestra en col·laboració amb l'equip educatiu serà la responsable de dur a terme aquesta avaluació i després s'homologarà amb els criteris del seu centre de referència. El lliurament de butlletins a final del curs escolar es pactarà amb el seu centre així con del format i els resultats finals.

REINSERCIÓ ESCOLAR

Hem anat parlant d'aquest procés, eix principal del nostre programa, durant tota la comunicació però caldria remarcar un parell de punts:

- Quins al·lots podran reiniciar dit procés?

- Al·lots amb règim semiobert amb PEI (projecte educatiu individualitzat- on s'inclou el seu projecte escolar) aprovat al jutjat només amb la comunicació.
- Al·lots amb cautelar- obert o semiobert demanant la corresponent autorització al jutjat

- Qui decideix quan és el moment? Valoració conjunta de l'equip tècnic i educatiu del centre socioeducatiu, l'equip del centre escolar de referència. Procés coordinat per la responsable del Programa Escolar.

Quan és el moment?

En el moment que la possibilitat de fracàs sigui mínima:

- L'al·lot està preparat per la seva reinserció
- El centre escolar està preparat per rebre l'alumne (protocol de reinserció, bones actituds, bandes horàries, pautes burocràtiques dutes a terme, adaptacions curriculars, ACI,...)

Factors a tenir en compte i que s'han de treballar per prevenir obstacles que pugui retardar el procés de retorn:

- Preveure si es fa o no acompanyament (conjugació d'horaris, disposició de suficients educadors per torn,...)
- Què passa si es donen de manera reiterada conductes no admeses pel PEC (consumir, problemes al centre, absències, fugides,...)
- Temes d'actituds al centres escolars.
- Tema horaris centres escolars, centre de menors.

CONCLUSIONS:

Nosaltres hem volgut posar en marxa un pla d'acció que tingués en compte les característiques de l'adolescent en general i la individualitat de cada un dels alumnes en particular. Que estàs obert a la diversitat, la creativitat, a la flexibilitat i sobre tot a la globalitat, com a principi primordial del nostre programa.

No volem que quedi només com un projecte de suport escolar totalment desconnectat al currículum oficial com a conseqüència d'estar dirigit per uns nins que com a producte d'una mal sistema estan baix mesures judicials, paregui que no tenen cabuda dins l'escola. La nostra intenció va més enfora, com a nins menors de 16 anys (o inclòs en casos de majors de 16) tenen el dret i el deure d'una procés d'aprenentatge global i com a dret i com a deure se'ls hi de donar una alternativa educativa que respongui a les seves característiques, necessitats i interessos, una resposta que donada pel Sistema Educatiu com a responsable directa d'aquesta tasca. Una resposta coherent i real al seu perfil però normalitzada i dins el seu àmbit educatiu natural.

...Òbviament queda molt de camí per recórrer però creem que és una bona primera passa...